

Stark, Ella; Ouni, Maria

wpd Suomi Oy

Hietavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaava

Aloituskokouksen viranomaisneuvottelu (JULKINEN MUISTIO)

Aika 19.12.2024 klo 12.15–14.35

Paikka Teams etäyhteys

Läsnä

Nimi

Kalevi Huovinen

Ahti Mikkonen

Outi Hyvönen

Mari Isojärvi

Timo Regina

Sirpa Lyytinen

Jouko Saastamoinen

Anu Nurkkala

Emma Salo

Martti Juntunen

Tuomo Mikkonen

Jouni Väänänen

Sanna Alavaikko

Samuel Peltoniemi

Maria Ouni

Ella Stark

Organisaatio

Puolangan kunta

Ristijärven kunta

Kainuun ELY-keskus

Kainuun ELY-keskus

Kainuun ELY-keskus

Kainuun ELY-keskus

Kainuun ELY-keskus

Kainuun ELY-keskus

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Liikenne- ja infrastruktuuri

Kainuun liitto

Suomen Metsäkeskus

Kainuun museo

Kainuun museo

wpd Suomi Oy

FCG

FCG

1 Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Kokous avattiin klo 12.17. Anu Nurkkala Kainuun ELY-keskukselta toimii kokouksen puheenjohtajana. Konsultti laatii muistion. Suoritettiin esittäytymiskierros.

2 Wpd esittelee yritystä ja hanketta

Samuel Peltoniemi wpd:ltä esitteli yritystä ja Hietavaaran hanketta. Keskeisimpänä muutoksena edelliseen OAS / YVA ohjelmavaiheeseen verrattuna voidaan pitää kahden kaavaluonnoksen valmistelua.

Keskusteltiin sähkönsiirrosta. Peltoniemi kertoi, että tarkoituksena ei ole liittyä Fingridin suunnittelemaan uuteen linjaan vaan rakentaa samaan johtokäytävään uusi voimalinja. Kaikkiaan uusia voimalinjoja tulisi siten kaksi nykyisen viereen, eli yhteensä kolme.

3 Puolangan kunnan puheenvuoro

Kalevi Huovinen Puolangan kunnasta totesi, että kaavaraja pitäisi ulottua kokonaan 40 dB melualueelle asutusta ajatellen. Olisi helpompi, että kaavaraja noudattaisi rakennuskiellon aluetta.

Samuel Peltoniemi vastasi, että hankealuetta ei ole tällä hetkellä rajattu 40 dB mukaan, vaan 40 dB alue menee yli tuon rajan. Voidaan palata asiaan kunnan kanssa.

Ennen kuntavaaleja ei kaavaa voida laittaa luonnoksena nähtäville.

Hanketoimijan edustaja Samuel Peltoniemi poistui kokouksesta kunnan puheenvuoron jälkeen.

4 Osayleiskaavan valmisteluaineiston esittely (FCG)

Maria Ouni FCG:ltä esitteli Hietavaaran tuulivoimaosayleiskaavan valmisteluaineiston. Keskusteltiin luontomerkintöjen sisällön tarkoituksenmukaisuudesta ja tarkkuudesta.

5 Viranomaisten kannanotot

5.1 Ristijärven kunta:

Ei kommentoitavaa.

5.2 Kainuun museo

Karttoihin voisi lisätä Kainuun puromyllyt myllyjen nimillä.

Arkeologian raportti on tarkistettu ja kohteet on viety muinaisjäännösrekisteriin. Ei uutta inventointitarvetta.

Keskusteltiin muista kulttuuriperintökohteista (torpan paikkoja, asumuksia), joita on alueelta löytynyt. Museon mukaan löydöt eivät ole poikkeuksellisia, vaan kertovat enemmänkin inventoijien huolellisuudesta. Muut kulttuuriperintökohteet pitäisi huomioida tärkeinä kohteina.

5.3 Metsäkeskus

Nykyisin metsätalouskäytössä olevat maat siirtyvät muuhun käyttöön, tiestö ja sähkönsiirto vievät pinta-alaa. Oma sähkönsiirtolinja on tulossa nykyisen viereen, etenkin Nuivasen voimajohtolinja jonne useampi voimajohtolinja tulossa vierekkäin. Eli tuleeko ekologisiin yhteyksiin katkoksia, entä miten vaikuttaa lintuihin? Ei kai viety eteenpäin lunastusasiaa vielä? Mitä maanomistajat sanovat?

Arvokkaat luontokohteet on tarkistettu maastossa, mikä on hyvä.

Yhteisvaikutukset; kaikki hankkeet eivät näy (Kainuussa 28 tuulivoimahanketta käynnissä), ja kyläläiset pelkäävät miten yhteisvaikutukset vaikuttavat. Uvan Törmänmäen ja Varsavaaran alueilla korostuvat voimalat vaaramaisemien takia.

Uusi tiestö on rakenteilla rinnemaisemiin; ei saa tulla mm. liian jyrkkää liikenteelle.

Riista/kanalinnut välttävät tuulivoimapuistoja (hirveen ei niinkään vaikutusta).

5.4 Kainuun liitto

Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 on hyväksytty ja se on määrätty tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Mennään päätösten mukaisesti toistaiseksi. Kaavaselostuksessa on käytetty vanhaa epävirallista yhdistelmäkarttaa. Liiton internetsivuilta tulee hakea ajantasainen kartta. Kaava-alue voi erota osoitetuista maakuntakaavan tv rajauksista. Kuntakaava ei saa vaikeuttaa maakuntakaavan toteuttamista. Turkkiselän hanketta (KHO vuosikirjapäätös 1675/2023, 5.6.2023.) voi tarkastella tässäkin yhteydessä.

5.5 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Liikenne

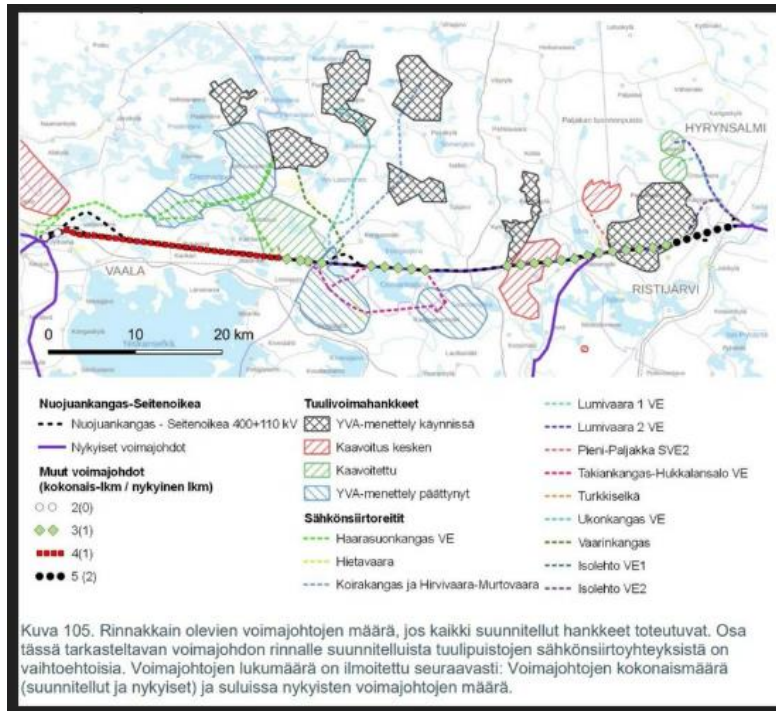
Liikenteen osalta yhteisvaikutukset on jatkosuunnittelussa hyvä huomioida ja tarkastella onko kuljetuksiin / saavutettavuuteen liittyen etuja saatavissa. Maa-ainesten kuljetusten osalta tulisi tehdä tarkennus: karttaesitys läheisten maa-ainesottoalueiden osalta ja kuljetusreitit kaavaehdotukseen.

5.6 Kainuun ELY-keskus

Sähkönsiirto

Sähkönsiirron osalta Fingridin linja kiertää Karppalan myllyn. Ei pitäisi hyödyntää vanhaa johdotkäytävää.

Katsottiin Fingridin Nuojuankangas-Seitenoikea YVA-selostuksen kuvaa nro 105. Kuvasta selviää alueella suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ja voimajohtojen määrä, mikäli kaikki hankkeet toteutuvat. ELY-keskuksen mukaan olisi hyvä tehdä poikkileikkauksuvia suunnitelmasta johtokäytävästä.

Kaavaselostuksen kartoilla olisi hyvä näkyä myös sähkönsiirtolinjat.

Sähkönsiirtolinjat tulisi olla esillä yhteisvaikutusten kannalta. Kohta, jossa useita johtoja on, on liito-oravan kannalta oleellinen. Muodostaa keskeisen käytävän, ja kulkuyhteys voi katketa. Liito-oravan liikkuminen voi häiriintyä. ELY-keskus toimittaa Fingridille kannanoton, että voimajohtokäytävä ei saa olla liian leveä, ja kaksi voimajohtoa on maksimi mitä voisi rakentaa. Ei voi niin leveätä rakentaa mitä on suunniteltu.

Sähkönsiirto näyttää huonolta, kun rinnakkain on monta linjaa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti tulee hyödyntää olemassa olevia linjoja. Maakuntakaavan yleismääräyksissä liitto on ottanut kantaa asiaan. Yhteispylväät ja käytävät ovat suositeltavat. Maakuntakaavan määräys tulee muistaa suunnittelussa.

Keskusteltiin myös mahdollisista voimajohtojen vaikutuksista linnustoon.

Kaava-alueen raja- ja melu

Kaava-alueen rajaukseen tulee kiinnittää huomiota. Mikäli melualue ulottuu kaava-alueen ulkopuolelle, tulee tarkastella aiheutuvia vaikutuksia. Vaikutukset asukkaille eivät saa olla kohtuuttomia.

ELY-keskus rohkaisee kuntaa keskustelemaan kaava-alueen laajuudesta. Melumallinnus osoittaa, että melu ulottuu järven toiselle puolelle ja rannat kiinnostavat ihmisiä rakentamisen kannalta. Kaava-alueen rajausta pitäisi myötäillä 40 dB rajaa.

Miten rakennusvalvonta voi todentaa, onko rakennuspaikka kelvollinen, jos se sijoittuu melualueelle (MRL pykälän mukaan)? Hyrynsalmen ja Ristijärjen puolelle ulottuu melu myös, onko kuntien tarve muistuttaa asiasta lausuntojen yhteydessä?

Yhden lomarakennuksen osalta melun ohjearvo ylittyy. ELY-keskus toteaa, että melun rajoittaminen teknisesti on hankala asia. Vastuu on kunnalla rakennuslupavaiheessa.

Maakuntakaavan ohjausvaikutus

Maakuntakaavan ohjaava vaikutus on unohtunut. VEA:n osalta tulisi perustella miten maakuntakaavan ohjaava vaikutus nähdään kaavassa?

Kainuun liitto kommentoi, että jokainen tapaus on erilainen (Turkkiselän osalta KHO on ratkaissut asian, mutta tässä tilanne voi olla erilainen). Perustelut on hyvä esittää kaava-asiakirjoissa.

Kotilan alue

Kotilan yleiskaavamuutoksen huomioiminen kaavan nimessä on hyvä.

Käytiin keskustelua Kotilan rakennuksista. Osa rakennuksista on maanomistajan jättämän mielipiteen mukaan purettu. Kunnan mukaan rakennukset on aikoinaan rakennettu ilman rakennuslupaa. ELY-keskus huomauttaa, että aikoinaan ilman rakennuslupaa rakennetut rakennukset saattavat silti olla tarpeen huomioida olemassa olevana rakennuspaikkana. Lisäksi rakennuksilla saattaa olla kulttuurihistoriallista arvoa. Onko rakennuksia inventoitu? Mikäli aluetta ei katsota rakennuspaikaksi, tukee asia perustella kaavassa. Kalevi Huovinen Puolangan kunnalta toteaa, että tulee tarkistaa mitä tietoja rakennuksista on olemassa ja painottaa keskustelun tärkeyttä kiinteistön omistajan kanssa.

Tiestö

Maisema-arvioinnissa tulisi kiinnittää enemmän huomiota teiden rakentamiseen. Vaara-alueilla joudutaan pengertämään ja tekemään leikkauksia. Tulee isoja maisemallisia arpia, jos esim. 8 m tien leveyttä pitää käyttää. Onko syytä tehdä havainne- tai poikkileikkauskuvia esim. herkästä raakun alueesta?

Sulamisvedet voi viedä penkkoja, eli kevättulvat voi siirtää maita, kun lunta paljon sulaa. Asiaan tulee kiinnittää erityistä huomiota ja perustella hyvin.

Luonto

YVA selostus ei ole vielä käytössä ja vaikutusten arviointi on siksi vielä vaikeaa. Perusteltu näkemys annetaan aikanaan perustellussa päätelmässä.

Luonnonsuojelualue on aivan hankealueen vieressä ja lepakkoselvityksiä on tehty. Pohjanlepakko on havaittu alueella. Taapurin luonnonsuojelualueen eteläpuolella on luolastoja, jotka ovat lepakon talvehtimispaikkoja. Varovaisuusperiaatteella on hyvä huomioda, että lepakot talvehtivat alueella. Lepakoiden lisääntymispaikkojen lisäksi myös talvehtimispaikat ovat tärkeitä.

Helmikeskittymäalueita on perustettu myös Kainuuseen, keskittymä vaarajakoalueella. Lehto/lettoalue on luonnonsuojeltu ja arvokas alue. Paljon uutta tietoa on alueelta kertynyt, mikä on hyvä asia.

Liito-oravia sijaitsee kaavan molemmin puolin ja myös etelässä ja pohjoisessa. Liito-oravien kulkuyhteydet tulisi huomioida sillä kulkuyhteyksillä on vaikutusta elinpiirin toimivuudelle. Pitää perustella, että kulkuyhteyksiä on myös toisaalla.

Saukkoa ei ole tarkemmin selvitetty. Saukko viihtyy raakun kanssa samalla alueella. Varovaisuusperiaatteella otettava huomioon saukkokin.

Viitasammakko voi vaikuttaa, tehty havaintoja, mutta mistä tehty ja milloin? Kannattaa perusteluissa kiinnittää huomiota. Voi oppaista katsoa taustaa.

s-1 ja s-2 ovat hyvät kaavamääräykset. Luo kohteiden osalta luo 2 ja 3 merkintöihin tulisi lisätä määräys, eli mitä saa tehdä ja mikä on kiellettyä.

Eri luo-alueille olisi hyvä sisällyttää jonkinlainen informaatio määräykseen tai tekstiin siitä, mihin luokittelu perustuu kaavassa.

Yhteisvaikutukset

YVA-selostus vaiheessa yhteisvaikutuksia arvioidaan ja ELY ottaa kantaa, jos vaikutukset nousevat merkittäviksi tai jos hanke ei ole enää toteuttamiskelpoinen. Perusteltu päätelmä on huomioitava rakennuslupavaiheessa. Rakennusvalvonnalla on velvollisuus huomioida rakennelman sopeutuvuus maisemaan. Jos yleiskaava mahdollistaa rakentamisen niin lupa on myönnettävä. Mutta kun muitakin hankkeita on huomioitava, niin haaste syntyy siitä, milloin tuulivoimapuisto lähtee rakentumaan? Heti yleiskaavan voimaantulon jälkeen, vai vasta myöhemmin? Maisemallista arviota on tulevaisuudessa tehtävä kriittisemmällä silmällä. ELY-keskus kehottaa Puolangan kuntaa viemään sanomaa eteenpäin.

Puolangan kunta nostaa esiin, että lähialueen kaikki tuulivoimahankkeet tulisi huomioida.

ELY-keskus huomauttaa, että kaava-aineistossa on hyvä kertoa minkä päivämäärän mukainen kartta lähiympäristön tuulivoimahankkeista on mukana selostuksessa.

Muut huomiot

Tv-alueet ovat osin aika laajoja. Kannattaa huomioida puolustusvoimien näkemys, eli jos voimala siirtyy jo puolustusvoimien hyväksymästä 100 m:stä, edellytetään uutta lausuntokierrosta.

Pohjavesialueen määräystä tulee tarkentaa viittauksilla vesi- ja ympäristönsuojelulakiin.

Onko voimaloiden etäisyys kuntarajoista riittävä?

Kaksi kaavaluonnosta voi olla nähtävillä, mutta ehdotusvaiheessa enää vain yksi vaihtoehto.

Kaavaselostuksessa pitäisi olla kirjattuna viranomaisten lausunnot ja vastineet, miten niihin on reagoitu kaavaratkaisussa.

Keskusteltiin asukaskyselyn huomioimisesta osana kaavaratkaisua ja hankkeen suunnittelua. ELY-keskuksesta kerrottiin, että YVA:n perustellussa päätelmässä otetaan kantaa asukaskyselyihin. Maria Ouni FCG:ltä kommentoi myös, että YVAssa ja kaavassa arvioidaan vaikutuksia ihmisiin. Asukaskyselyt toimivat pohjana vaikutusten arvioinneille. Todettiin, että myös yhteisvaikutuksista on kysytty asukailta.

ELY-keskuksesta huomautetaan, että mikäli havainnekuvia ei ole otettu Hietavaaran ja Var-savaaran läheiseltä näköalatornilta (Lakikumpu/Lakisuo/Mustakumpu), joka on lähempi kuin Paljakan näkötorni, suositellaan ne otettavaksi em. paikasta.

6 Jatkotoimenpiteet

Kaavaluonnos tulee nähtäville loppukeväältä 2025 ja kaavaehdotus syksyllä 2025. Kaava on tarkoitus saada hyväksyntään loppuvuodesta 2025.

ELY-keskus pyysi lähettämään pdf:nä kokouksen esitykset kirjaamoon: kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi. Kaavakartat, selostus ja muu kokouskutsun liitteenä ollut materiaali tulee toimittaa asiakirjahallintoon (valitaan kuntapuoli).

7 Muut asiat

Puolangan kunta kertoo, että Hukkalansalon hanketoimija on ilmoittanut, etteivät he enää edistä hanketta. Läheskään kaikki hankkeet eivät varmasti toteudu.

Keskusteltiin myös haasteesta saada ajantasaista tietoa suunnitteilla olevista tuulivoimahankkeista. ELY-keskus ei ylläpidä tietoa hankkeista, mutta Suomen uusiutuvien nettisivuilla on hyvät kartat julkisena. Myös aina uusimmasta YVA:sta saa ajantasaisimman tiedon hankkeista.

8 Kokouksen päättäminen

Kokous päättyi klo 14.35. ELY-keskukseen voi olla matalla kynnyksellä yhteydessä.

Muistion laatija	ES ja MO
Jakelu	Kutsutut
Tiedoksi	FCG:n ja Wpd:n työryhmät